

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2018

Martina Netíková

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

Filmové, televizní a fotografické umění a nová media
Produkce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Problematika krátkometrážní tvorby z pohledu
producenta**

Martina Netíková

Vedoucí práce: Petr Oukropec

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2018

THE ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
FILM AND TV SCHOOL

Film, TV and Photografic Art and New Media
Production

BACHELOR THESIS

**Short film's problems from the producer's point
of view**

Martina Netíková

Supervisor: Petr Oukropec

Opponent:

Dissertation date:

Academic degree granted: BcA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

Problematika krátkometrážní tvorby z pohledu producenta

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce
a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 13. 5. 20118

.....
podpis studenta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt bakalářské práce

Tato bakalářská práce zkoumá podmínky pro krátkometrážní tvorbu v českém prostředí z pohledu filmového producenta. Nejprve definuje samotný pojem krátkometrážní film a následně ho zasadí do kontextu českého filmového průmyslu. Poté se věnuje postoji klíčových institucí a dalším aspektům, které ovlivňují podmínky produkce krátkých filmů. Jednotlivé kapitoly následně mapují specifika vývoje, výroby i distribuce - nastiňují odlišnosti od práce s celovečerními filmy, charakterizují jednotlivé postupy a uvádí konkrétní příklady. V závěru práce jsou pak uvedeny možnosti prodeje a případná finanční i nehmotná rentabilita.

Abstract of the Thesis

This bachelor thesis examines conditions for producing a short film in Czech Republic from a producer's point of view. Firstly, the term `short film` is defined and put in context of Czech film industry. Afterwards, thesis focuses on the attitude of key institutions and other aspects that influence the conditions of short film production. Individual chapters describe the specifics of development, production and distribution - outlining the differences from working with feature films, characterizing individual procedures and giving specific examples. At the end of the thesis sale possibilities are presented as well as possible financial and intangible profitability.

Obsah

Seznam použitých zkratk a pojmů

1.	Úvod	3
2.	Pojem krátkometrážní film	4
3.	Český krátkometrážní film	6
3.1	Současná situace v ČR	6
3.2	Státní fond kinematografie	7
3.3	České filmové centrum	9
3.3.1	Czech Short Films	9
3.4	Česká televize	10
3.5	Další hybatelé	11
3.6	Producent	13
3.7	Statistiky	13
4.	Vývoj a výroba	15
4.1	Financování	16
4.2	Zahraniční koprodukce	17
4.3	Workshopy a prezentace	18
4.4	Specifika výroby	20
5.	Distribuce	22
5.1	Distribuční a propagační materiály	22
5.2	Filmové festivaly a festivalová strategie	22
5.3	Kino	23
5.4	Internetové platformy	25
5.5	Prodej	27
5.6	Rentabilita	27
6.	Závěr	29
	Seznam literatury	30

Seznam použitých zkratk a pojmů

SFK - Státní fond kinematografie

ČFC - České filmové centrum

KVIFF - Karlovy Vary International Film Festival

MFDF - Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava

LFŠ - Letní filmová škola v Uherském Hradišti

AČFK - Asociace českých filmových klubů

VOD - Video on Demand

SVOD - Subscription Video on Demand

TVOD - Transactional Video on Demand

EST - Electronic Sell Through

AVOD - Ad-Supported Video On Demand

Pitching (Pitch) - prezentace projektu či myšlenky, jejímž cílem je představit svůj nápad či námět publiku tak, aby okamžitě zaujal a zároveň získal prostředky pro realizaci.

One to one meeting - osobní schůzka

1. Úvod

Krátkometrážní film je v kontextu české filmové tvorby doménou zejména studentů, jen málokdy je vnímán jako profesionální disciplína. Každý rok u nás vznikají desítky krátkých filmů - většinou se však jedná o studentská cvičení a jen v jednotkách případů můžeme mluvit o ucelených filmových dílech s producentským vedením. V mezinárodním prostředí je přitom krátkometrážní film plnohodnotným odvětvím, které často slouží jako vstupenka do dlouhometrážní tvorby. Vyjímkou pak nejsou ani již etablovaní režiséři nebo zkušení producenti. Krátký film pro ně představuje poměrně malou investici, za kterou se sice skrývá hodně neznámých, ale může přinést překvapivé výsledky. Takový princip však v českém prostředí příliš nefunguje.

Logickou otázkou tedy je - proč k takovým diferencím mezi evropským standardem a českým teritoriem dochází? Na ploše své bakalářské práce se mi určitě nepodaří nalézt zcela komplexní odpověď na tuto poměrně odvážnou otázku. Ráda bych však, jako pomyslný první krok, zmapovala prostředí krátkometrážní tvorby v ČR. Jaké jsou podmínky produkce - kdo je ovlivňuje, jaká jsou největší úskalí či naopak přednosti českého krátkého filmu?

Má práce bude vycházet z dostupných teoretických materiálů, které jsou doplněny o poznatky nabyté z vlastní zkušenosti nebo zprostředkované profesionály z oboru kinematografie. To zejména proto, že literární zdroje, které by se věnovaly mnou zvolené problematice v parametrech českého kinematografického prostředí, víceméně neexistují. Téma práce je téměř výhradně ohraničeno obdobím v rozmezí let 2013 - 2018, kdy se v rámci filmového průmyslu stalo několik zásadních změn v postoji ke krátkým filmům. Jelikož se jedná o změny velmi čerstvé, které jsou stále ještě ve fázi formování, vnímám jako velkou výhodu vlastní profesní zkušenosti s krátkým filmem z postu producentky, vedoucí produkce a nebo festivalového koordinátora.

Následující stránky píšu ze svého vlastního zájmu o danou problematiku, ale samozřejmě věřím, že by text mohl sloužit i jiným studentům či komukoli dalšímu, kdo se bude chtít o krátkých filmech v českém prostředí dozvědět více.

2. Pojem krátkometrážní film

Nejprve bych ráda definovala hlavní pojem “krátkometrážní film”, kterým se budu v průběhu celé práce zabývat. Krátkometrážní film je ze své podstaty především audiovizuálním dílem, které je dle zákona definováno následovně: audiovizuálním dílem je dílo, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, ať již doprovázených zvukem či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem [Čl. 2 Úmluvy o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl, uveřejněné ve Sbírce zákonů pod č. 365/1992 Sb. § 6 zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon).], pokud je určeno k veřejnému šíření [§ 22 zákona č.35/1965 Sb., ve znění zákona č. 89/1990 Sb.] pomocí technického zařízení.¹

Krátkometrážní film je plnohodnotnou součástí filmového průmyslu a je obecně uznáván jako samostatný žánr, který má však několik vlastních specifik. Tím hlavním, které můžeme odvodit již z názvu, je jeho stopáž. Její přesnou délku již zákon logicky neuvádí, ale můžeme se ji pokusit odvodit z pravidel nastavených filmovými festivaly či dalšími institucemi zabývajícími se kinematografií v tuzemsku i zahraničí.

Státní fond kinematografie za krátkometrážní film považuje snímek maximální délky 60 minut². Většina nejprestižnějších mezinárodních filmových festivalů, které mají jako součást svého hlavního programu také sekci pro krátké filmy³, si nastavila hranici možného přijetí snímků v maximální délce třicet až padesát minut. Nejobvyklejší požadovanou stopáží, se kterou se setkáváme i mimo festivalový svět, je pak čtyřicet minut. To ukazuje také statut zveřejněný Českou filmovou a televizní

¹ Zákon 273/1993 Sb. o podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, poslední změna 281/2009 Sb [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t0510_00.htm

² *Výzva k podávání žádostí o podporu kinematografie – Výroba krátkometrážního hraného filmu s majoritní českou účastí* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/vyzvy/2017/cerven2017/2017-2-5-18/2017-2-5-18%20Vyroba%20kratkometrazniho%20hraneho%20filmu%20s%20majoritni%20ceskou%20ucasti.pdf>

³ Sundance Film Festival (49 minut), The Berlin International Film Festival (30 minut), Clermont-Ferrand International Short Film Festival (40 minut), The Locarno Film Festival (40 minut), Tribeca Film Festival (40 minut), Cannes - La Quinzaine des Réalisateurs (49 minut)

akademií k Cenám Magnesia za nejlepší studentský film⁴ či podmínky přihlášek na ocenění Oscar⁵ udělovaného americkou Akademií filmového umění a věd. Obecně řečeno můžeme přívlastkem “krátkometrážní” označit audiovizuální dílo s maximální stopáží až 60 minut, avšak vždy záleží, o jaký konkrétní film se jedná a pro jaké účely či publikum je určen. Tato maximální povolená stopáž se vždy uvádí včetně úvodních i závěrečných titulků.

Dalším parametrem, který bych pro účely této práce chtěla definovat, je druh krátkometrážního snímku, jakým se budu v následujících kapitolách primárně zabývat. Nejčastěji se můžeme setkat s rozdělením krátkometrážní tvorby na studentskou a profesionální. Toto rozdělení je naprosto logické a využívají ho nejen mezinárodní festivaly, odborné publikace či se jim řídí pravidla kinematografických ocenění, ale jelikož svou práci soustředím do tuzemského prostředí, je myslím vhodné tomuto pravidlu dodat určitou nadstavbu tak, aby fungovalo i v českém kontextu. Daleko důležitější než přítomnost zázemí školní instituce, se v tak malém množství za rok vyprodukovaných čistě profesionálních filmů⁶ jeví jejich producerské pojetí či záměr. Nebudu tedy níže popisované postupy rozdílně vztahovat na filmy studentské či nestudentské a budu se věnovat těm, které mají určité producerské vedení či záměr.

⁴ *Statut ceny Magnesia* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.filmovaakademie.cz/cz/2017/statut-cena-magnesia-2017>

⁵ *91ST ACADEMY AWARDS SPECIAL RULES FOR THE SHORT FILM AWARDS* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.oscars.org/sites/oscars/files/91aa_short_films.pdf

⁶ viz údaje a grafy níže

3. ČESKÝ KRÁTKOMETRÁŽNÍ FILM

Existence krátkometrážních filmů má v Čechách (potažmo na území bývalého Československa) dlouholetou tradici především v podobě tvorby Krátkého filmu⁷ či v úspěších filmů Jana Švankmajera nebo Ropáků⁸ Jana Svěráka. Není mým předmětem této práce se rozsáhlé historii nadále podrobně věnovat, ale důležitým bodem, který je určující pro naši současnou situaci, je transformace právě Krátkého filmu, která přichází společně s privatizací kinematografie na začátku devadesátých let. Tím krátkometrážní tvorba vymizela jako “neužitečný” tvar, pro nějž se nenašlo ve finančních plánech producentů ani distributorů místo.⁹

3.1 Současná situace v ČR

Současné podmínky produkce krátkometrážních filmů v českých poměrech zásadně ovlivňují tři subjekty. Těmi jsou Státní fond kinematografie, pod který spadá také České filmové centrum, dále Česká Televize, která je jedinou českou veřejnoprávní televizní stanicí a v neposlední řadě to jsou vysoké školy se zaměřením na kinematografii či filmovou tvorbu (FAMU¹⁰, FAMO¹¹, UTB¹²), které ročně vyprodukují většinu české krátkometrážní tvorby.

Níže základně popíšu všechny zmíněné instituce, jejich hlavní činnost v oblasti krátkometrážní tvorby a pokusím se vylíčit, jakým směrem se jejich postoj a aktivity v tomto segmentu za posledních několik let vyvíjely. Zároveň ve stručnosti shrnu i další hybatele, kteří také ovlivňují podmínky produkce krátkometrážních snímků, jakými jsou zejména distributoři, další filmové organizace či vlivné soukromé subjekty.

⁷ Po zestátnění kinematografie vzniká v roce 1946 jako součást Československého filmového ústavu.

⁸ Ropáci, rež. Jan Svěrák (1988), ocenění Studentský Oscar Americké filmové akademie.

⁹ BLÁHOVÁ, Jindřiška. Do kraťasů!. *Respekt* [online]. Economia v Praze, 2016(16) [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/16/do-kratasu?issuelid=100083>

¹⁰ Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze

¹¹ Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku

¹² Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací

3.2 Státní fond kinematografie

Subjektem, který ovlivňuje rozvoj a fungování české kinematografie jako celku nejvíce, je Státní fond kinematografie¹³. Je to instituce, která v takové podobě, v jaké ji známe dnes, vznikla 1. ledna 2013 na základě zákona č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi).¹⁴ Tímto zákonem se SFK zároveň stal samostatnou institucí, která již nepodléhá organizační struktuře Ministerstva kultury¹⁵, jako tomu bylo u jeho právního předchůdce - Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, který byl zřízen již v roce 1992. Rozpočet SFK je tvořen vlastními příjmy fondu a dotací ze státního rozpočtu.

SFK každoročně vypisuje několik výzev v účelově vymezených okruzích (primárně vývoj, výroba, distribuce a propagace), které se vždy řídí krátkodobou koncepcí vydanou SFK na daný kalendářní rok. Již od svého vzniku neopomíjí tyto výzvy ani krátkometrážní tvorbu. Od roku 2014 však začal fond fungovat systémem specializovaných výzev¹⁶, kdy ke klasicky orientovaným (hraný, dokumentární a animovaný film) přidal také, kromě dalších, samostatnou výzvu pro experimentální a krátkometrážní film s celkovou alokací tři miliony korun. Tento systém fungoval necelé dva roky a v roce 2016 ho SFK ještě více specifikoval a výzvy rozdělil na samostatné - tím vzniká výzva určená na výrobu krátkometrážního hraného filmu s majoritní českou účastí s celkovou alokací tři miliony korun. Takto orientovaná výzva funguje nyní už druhým rokem a dle dlouhodobé koncepce SFK na rozpětí let 2017 - 2022 ji ve svém harmonogramu ponechá i nadále. Veškeré tyto změny však nesmazávají předchozí možné způsoby podpory krátkých filmů - i nadále tedy bude SFK podporovat krátké filmy prostřednictvím výzev na distribuci, minoritní koprodukce či práci s publikem.

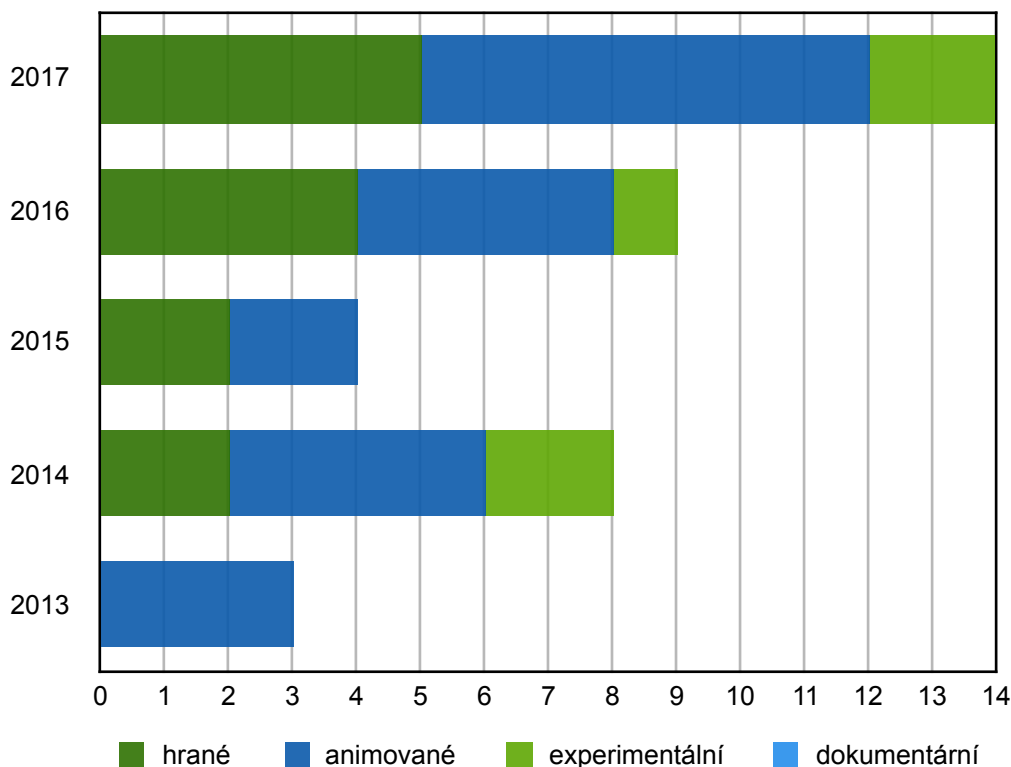
¹³ dále jen SFK

¹⁴ Zákon 496/2012 Sb. ze dne 26. října 2012 o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi) [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/zakon%20design.pdf>

¹⁵ *O fondu* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/o-fondu/>

¹⁶ *Státní fond kinematografie Dlouhodobá koncepce 2014-2019* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/dlouhodob%C3%A1%20koncepce%20final%20design.pdf>

Krátkometrážní filmy podpořené Státním fondem kinematografie v letech 2013 - 2017

Dle koncepčních změn a kroků popsaných výše lze vyčíst jasné pozitivně laděné směřování fondu k celkově velkorysejší podpoře krátkometrážní tvorby. SFK k tomu vede několik důvodů. Je to nejen odkaz k tradici české krátkometrážní tvorby, ale především je to způsob podpory mladých talentů, kteří po vzoru jiných evropských kinematografií mohou uspět na poli mezinárodních festivalů a do velmi konkurenčního prostředí celovečerní tvorby vstupovat v daleko lepší pozici - jako již alespoň částečně etablovaní tvůrci s mezinárodní sítí kontaktů. To je nejen pro tvůrce samotné, ale především pro začínající producenty naprosto zásadní příležitost. SFK tím zároveň zvyšuje své požadavky na začínající tvůrce a očekává kvalitu a mezinárodní přesah již od samého počátku jejich tvorby. To může mít do budoucna velmi pozitivní dopad i na vývoj a výrobu debutů, pro které fond také vypisuje každoročně samostatnou výzvu.

Stejně tak může být tato nová příležitost využita i již etablovanými a zkušenými režiséry jako možnost zkusit si něco nového, experimentovat a uspět i mimo klasickou celovečerní tvorbu. Jako příklad můžeme uvést připravovaný krátký

film Olma Omerzu¹⁷, který má za sebou sice už tři celovečerní snímky, všechny velmi úspěšné v Čechách i zahraničí, ale i tak se společně s producentem Jiřím Konečným rozhodli pro krátkometrážní projekt. V tuzemském prostředí je to naprostá výjimka, naproti tomu v zahraničí je tento jev naprosto běžný - krátkým filmům se věnují i filmoví veteráni jako Paolo Sorrentino¹⁸ nebo Terry Gilliam¹⁹.

3.3 České filmové centrum

Czech Film Center²⁰ funguje od roku 2002 a od února 2017 jako instituce spadá pod Státní fond kinematografie. Jedná se o organizaci zastupující český filmový průmysl v zahraničí, kde se stará o jeho propagaci a propojení s mezinárodním trhem. Zároveň funguje jako prostředník při hledání vhodných zahraničních partnerů v rámci komunikace s mezinárodními festivaly či koprodukčními trhy. Za tímto účelem také ČFC spolupřádá několik pitchingů a speciálních prezentačních akcí²¹.

Krátkometrážní tvorbě se ČFC začalo intenzivně věnovat v roce 2010, kdy poprvé vydalo výběrovou kolekci Czech Short Films a zároveň se poprvé zúčastnilo mezinárodního filmového festivalu krátkých filmů v Clermont-Ferrand, jehož součástí je také koprodukční fórum Euro Connection.

3.3.1 Czech Short Films

ČFC v rámci podpory a šíření krátkometrážní tvorby každoročně vydává kolekci 12 - 15 krátkých filmů, která slouží jako součást propagace české filmové tvorby v zahraničí, zejména pak na filmových festivalech. Výběrem je vždy pověřena komise složená z filmových profesionálů či novinářů. Cílem je prezentovat zejména na MFF v Clermont-Ferrand a následně dalších mezinárodních festivalech dramaturgicky předvybranou nabídku filmů, která má předpoklad zaujmout festivalové programery a mezinárodní publikum.

¹⁷ Pokoj u jezera, Endorfilm s.r.o. (podpořeno Státním fondem kinematografie ve výzvě č. 2016-2-5-18)

¹⁸ Killer in Red (13', 2017), The Dream (9', 2014), Sabbia (2', 2014), La partita lenta (10', 2009) a další

¹⁹ The Wholly Family (20', 2011), The Legend of Hallowdega (15', 2010), The Crimson Permanent Assurance (16', 1983) a další

²⁰ České filmové centrum, dále jen ČFC

²¹ Pitch and Feedback, Czech Film Springboard, Midpoint Intensive, Panel Czech Docs

Tato kolekce vydávaná vždy za daný kalendářní rok je určitě dobrým způsobem, jak navázat komunikaci s festivaly či svůj film v rámci katalogu ČFC více zpropagovat. Avšak s přihlédnutím na předem promyšlenou festivalovou strategii a principu statutu premiér je účast v tomto předvýběru, z mého pohledu, vhodná spíše pro menší školní cvičení či pro filmy, které mají minimálně svou světovou premiéru již za sebou.

3.4 Česká televize

Česká televize byla zřízena ke dni 1. ledna 1992 zákonem o České televizi (zákon č. 483/1991 Sb.)²² jako televize veřejné služby České republiky. Její rozpočet je nezávislý na státním rozpočtu a je tvořen koncesionářskými poplatky a vlastní podnikatelskou činností, kterou vymezuje zákon. Nejdůležitějším bodem v celé struktuře České televize je pro filmového producenta Filmové centrum. To je zastoupeno Jaroslavem Sedláčkem a Helenou Uldrichovou, kteří společně s dalšími posudkáři a programovou radou ČT tvoří dramaturgii filmové tvorby koprodukované Českou televizí.

Krátkometrážní tvorbu formou finančních prostředků podporuje Filmové centrum dvěma způsoby. Prvním je podpora studentů jako nastupující generace filmařů. V rámci této myšlenky ČT již od roku 2014 pořádá ve spolupráci s FAMU, FAMO a UTB projekt Filmový akcelerátor. Jedná se o pitching studentských hraných filmů v minimální délce 15 minut, které se nachází ve fázi vývoje. Nejlepším a nejobtížnějším projektům pak ČT nabídne koprodukcí formou finančního i věcného plnění.²³ Výše takového vkladu může ve studentských poměrech tvořit až padesát procent rozpočtu.

Dalším způsobem, jak v ČT jednat o možné koprodukcí, je standardní postup, kterým prochází i celovečerní náměty. Tedy oslovení Filmového centra či konkrétní tvůrčí skupiny napřímo a následný schvalovací proces v rámci struktury ČT. Zde není stěžejním prvkem pitching před odbornou porotou, ale prezentace projektu na

²² *Zákon České národní rady o České televizi* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=483&r=1991>

²³ *Tři premiéry krátkých filmů, s Mišíkem, Vagnerovou i Kotkem, nabídne v pátek večer ČT2* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7845>

Programové radě. Tato cesta je určena primárně producentsky zaštitěným projektům či námětům, které pak ČT vyrábí sama interně - nejčastěji spíše středometrážní dokumentární cykly a minisérie.

Všechny filmy, které se ČT rozhodne koprodukovat, tím zároveň získají i místo v jejich vysílacím programu. Česká televize má celkem šest programů - plnoformátové ČT1 a ČT2, zpravodajský ČT24, sportovní ČT sport, dětský ČT:D a kulturní ČT art²⁴. Problémem ale bývá, že v jejich programovém složení víceméně neexistuje vyhrazený vysílací čas (tzv. programové okno) pro krátké filmy. Jediným filmovým magazínem, který se pravidelně věnuje tématice krátkometrážních filmů, studentské tvorbě či novým trendům v kinematografii, je měsíčník s názvem Průvan. Ten je vysílán v nočním čase na stanici ČT art od září roku 2013.

3.5 Další hybatelé

Prostředí pro vznik krátkých filmů zásadně ovlivňují výše uvedené instituce, avšak z pohledu celé životnosti filmu stojí spíše na začátku a představují pro nás jakýsi stěžejní bod zejména ve fázi financování. Krátkometrážní produkci ale zásadně ovlivňují i další subjekty a je myslím na místě, i když se nejedná o tak rozsáhlé instituce a vlivné instituce, je zmínit.

Prvním z nich jsou určitě distribuční společnosti. Postoj distributorů a potažmo kinařů je zcela zásadní pro vznik i postavení krátkometrážních filmů v rámci filmového průmyslu (více níže v kapitole distribuce). Dále, i když máme internetové televize spojené spíše s portfoliem komerčního obsahu s nízkým kulturním statusem, jsou společnostmi začínajícími působit na poli krátkometrážní tvorby český Stream.cz nebo Playtvak.cz. Jsou to firmy fungující čistě na výdělku z reklamy, z nichž první spadá pod největší portál v ČR Seznam.cz²⁵ a druhá do multimediálního domu Mafra²⁶. V roce 2016 vyhlásil Stream.cz, ve spolupráci s produkční společností Negativ, distribuční společností Aerofilms a Festivalem krátkých filmů Praha, výzvu,

²⁴ *Základní informace o ČT* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>

²⁵ Seznam.cz je český internetový portál a vyhledávač založen roku 1996. Je jedním z prvních českých internetových katalogů a vyhledávačů v ČR.

²⁶ MAFRA, a.s., je největší česká mediální společnost, jež vydává nejčtenější deníky Mladá fronta DNES a Lidové noviny.

určenou na podporu scénářů či námětů s výslednou stopáží do deseti minut. Výherce soutěže Short Stream²⁷ podpořil celkovou částkou milion korun, která byla dle výsledků rozdělena mezi tři projekty²⁸. Stream.cz (potažmo Seznam.cz) jim tak poskytl zázemí pro finální dokončení scénáře, finance na výrobu a následně filmy odpremiéroval na Festivalu krátkých filmů v Praze a samozřejmě i na vlastní internetové platformě. I když se jedná o zatím jednorázovou podporu krátkometrážních filmů, je to krok určitým směrem, kterým by se v budoucnu mohl Stream.cz dále zabývat a bude zajímavé sledovat jak tuto cestu pojme.

S postavením krátkého filmu ve filmovém průmyslu souvisí i pozornost odborné veřejnosti či médií, které mohou velmi velkou mírou přispět k jeho zviditelnění a propagaci. Jak už jsem popsala výše, propagace české kinematografie je jeden z cílů ČFC, a proto každoročně (od roku 2010) spolupracuje s Českou filmovou a televizní akademií na udělování výroční Ceny Magnesia za nejlepší krátkometrážní studentský film. Ten je oceněn finanční odměnou 100 000 Kč poskytnutou Karlovarskými minerálními vodami a.s. a slavnostně vyhlášen na hlavním večeru udělování cen Českého lva. Nejenže spojení s nejprestižnějším českým filmovým oceněním přidává krátkému filmu na důležitosti a prestiži, ale zároveň to může být i poměrně velká finanční podpora. Odměna sto tisíc korun představuje v českých rozpočtových poměrech u studentského filmu klidně až padesát procent rozpočtu, které může výherce použít jako součást financování dalšího připravovaného filmu. Dalším oceněním, které mezi nominované začíná postupně začleňovat i krátkometrážní snímky, jsou Ceny české filmové kritiky. Ty sice nemají samostatnou sekci pro krátký film, ale zařazují ho do kategorie Mimo kino (zahrnující audiovizuální projekty mimo kinodistribuci a jiné výrazné počiny spojené s audiovizí). V té jsou, oproti ocenění Magnesia, daleko benevolentnější podmínky stopáže i charakteru projektu (mohou zde být oceněny studentské i nestudentské filmy). Jako poslední bych ráda zmínila projekt TV Nova Noc filmových nadějí, který se na obrazovkách této televizní stanice objevuje od roku 2005 a spočívá v několika hodinovém pásmu studentských filmů, kterým je věnován prostor celé jedné noci. Toto pásmo má zároveň i soutěžní rovinu. Odborná porota ze všech filmů vybere tři výherce, které následně ocenění částkou 20 000 Kč - 50 000 Kč.

²⁷ *Podmínky soutěže Short Stream* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: https://www.stream.cz/static/userweb/pdf/shortstream_podminky_2016.pdf

²⁸ *Výsledky soutěže Short Stream* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/shortstream>

S udělováním filmových cen úzce souvisí i zájem médií. Je to, společně s filmovými festivaly, často jediná příležitost, při které se krátkým filmům dostává prostoru i v tradičních periodikách a kulturních rubrikách. Obecně se však jedná o velmi malý zájem v porovnání k celovečerním filmům a můžeme ho čekat spíše od odborných a alternativních periodik. To způsobuje víceméně absolutní absence PR a potažmo distributorů, kteří by se o komunikaci mezi médii a producenty starali.

3.6 Producent

Kdo ovlivňuje podobu kinematografie snad ještě více než výše zmínění, jsou samotní producenti. Ti z podstaty své profese často víceméně rozhodují o tom, jaké filmy budou v českém prostředí vznikat. Jsou samozřejmě různé typy producentů a každý má na filmovou tvorbu jiný názor i unikátní přístup. V rámci producentství však existují určitá společná specifika krátkometrážních filmů, která bych ráda zmínila.

Při výběru konkrétní látky, které se bude producent dlouhá následující léta věnovat je vždy důležité pečlivě zvážit několik aspektů - jedním z nich jsou samozřejmě i finance. V případě krátkých filmů je však velmi pravděpodobné, že se finančních výnosů nedočkáme vůbec a nebo jen ve velmi omezené míře. Za rozhodnutím produkovat krátké filmy tedy vždy stojí nějaké dlouhodobé cíle - ať už se jedná o spolupráci se začínajícím autorem či motivace vyzkoušet si určité nové či riskantní postupy.

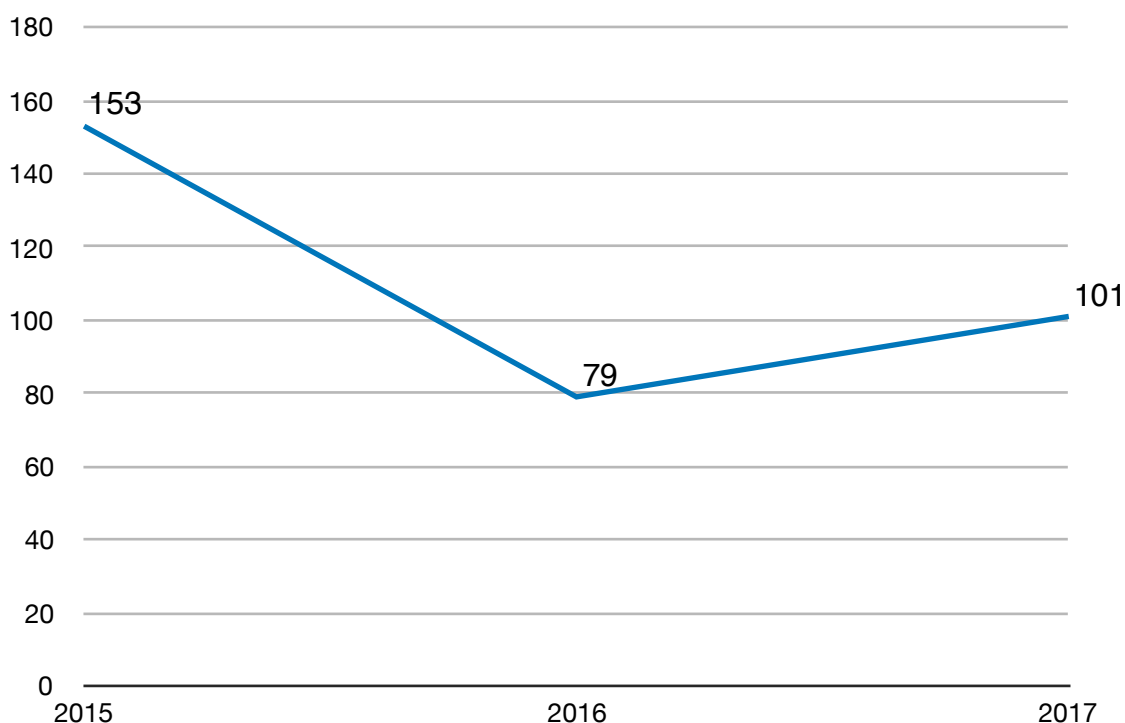
Zároveň produkce krátkých filmů není v českém prostředí příliš standardizovaná a schází nám odborníci a partneři, kteří by s námi mohli na konkrétních krocích (vývoj, distribuce, prodej) spolupracovat a náš projekt tím posunout do vyšších struktur. Je tedy na nás zastávat víceméně několik funkcí v rámci štábu a snažit se zorientovat na poli marketů, filmových festivalů, trhů, kinodistribuce i prodeje.

3.7 Statistiky

Oficiální statistiky výroby či distribuce krátkometrážních filmů v České republice žádná instituce pravidelně nezaznamenává. U snímků celovečerní stopáže tyto údaje zveřejňuje Unie filmových distributorů, avšak krátké filmy zatím neneviduje. Jediným

vodítkem může být evidence ČFC, která však není příliš objektivní - v posledních letech se na pozici koordinátora krátkých filmů několikrát měnilo personální obsazení a změna proběhla i v metodice sbírání dat - oba tyto faktory zásadně ovlivňují výsledný počet evidovaných filmů.²⁹ Pouze pro orientaci tak vkládám následující graf³⁰, avšak s poznámkou, že neodráží realitu tak věrně jako například zmíněné UFD.

— Počet evidovaných krátkometrážních filmů vyrobených za daný kalendářní rok dle ČFC

Jediným výsledným měřítkem, které plyne z obou výše uvedených grafů, je velmi přibližný počet krátkometrážních snímků, kterých v ČR vzniká zhruba okolo 100 ročně. Větší výkyvy v četnosti filmů zásadně ovlivňují filmové školy a oborová cvičení, které na jednotlivých katedrách vznikají. Často totiž záleží na samotném studentovi, jestli film do ČFC přihlásí či nikoli. Zároveň ze statistik podpořených projektů SFK můžeme, opět alespoň přibližně, vidět, kolik z projektů evidovaných ČFC vzniká mimo školní instituce nebo se jejím parametřům alespoň zásadně vymyká právě získanými financemi a producentským vedením projektu. Samozřejmě existují i projekty, které se nepromítnou do statistik ČFC ani je nezaznamenáme v žádostech fondu, ale předpokládejme, že počet takovýchto filmů je velmi malý a jedná se nejspíše o amatérské počiny.

²⁹ Emailová konverzace s Vítězslavem Chovancem z měsíce května 2018

³⁰ Data ze starších let nejsou v ČFC evidována vůbec.

4. VÝVOJ A VÝROBA

Pojem vývoj označuje poměrně dlouhý časový úsek od prvního námětu až po finální zafinancovanou verzi scénáře připraveného do výroby. Takový proces může i u krátkometrážního filmu trvat dva až tři roky - ve svých postupech se totiž příliš neliší od vývoje filmů s celovečerní stopáží. Co se ale liší velmi, je charakter samotného scénáře a především možnost získat na tuto fázi jakékoli prostředky či finance. Určitě bychom zde, minimálně v celkově značném podfinancování, našli spojitě body se Studií vývoje českého hraného kinematografického díla vypracovanou pro SFK.³¹ I u krátkometrážních filmů je vývoj naprosto zásadní a jeho absence či nedostatečná komplexnost se odráží v kvalitě výsledného snímku a následně v problémové distribuci. Vývoj filmu má dva základní cíle - propracovanou finální verzi scénáře a zajištění finančních prostředků na výrobu.

Vhodným partnerem při vývoji samotného scénáře nám bude kvalitní dramaturg pracující v kooperaci se scénáristou, případně i režisérem. I když se nejedná o zcela obvyklého člena tvůrčího týmu, u krátkých filmů a zejména začínajících autorů je toto profesní spojení, dle mého názoru, nutností. Scénář krátkometrážního filmu - jeho dramaturgické postupy i skladba děje fungují zcela jinak než na devadesátiminutovém prostoru. "I když jej můžeme vystavět pomocí konvenční tříaktové struktury, obvykle končí po prvním bodě obratu - po překvapení či překážce -, abychom publikum zanechali s překvapením, které je přiměje k zamyšlení."³² Určující je zde plánovaná stopáž, která udává filmu mantinely, a je důležité, aby byla s příslušným námětem v harmonii. Ne každý scénář je vhodný pro zpracování formou krátkého filmu a naopak jsou náměty, kterým daleko více odpovídá kratší stopáž - třeba i pěti minut. Vždy ale máme velmi málo času na odvyprávění našeho příběhu a je proto potřeba velmi důkladně promyslet o čem náš film ve výsledku bude. Producent musí v této fázi zvážit, jestli má film potenciál být dostatečně zajímavý a obstát i v mezinárodním srovnání. To samozřejmě záleží na několika aspektech a je důležité posoudit i srozumitelnost našeho příběhu. Některá témata jsou univerzální a snadno přenositelná, jiná reagují na lokální politické či

³¹ SZCZEPANIK, Petr, Johana KOTIŠOVÁ, Jakub MACEK, Jan MOTAL a Eva PJAČÍKOVÁ. *Studie vývoje českého hraného kinematografického díla* [online]. V Praze: Petr Szczepanik a kol., Státní fond kinematografie, 2015 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://fondkinematografie.cz/assets/media/publikace/studie_vyvoj_hrany_final.pdf

³² ARONSON, Linda. *Scénář pro 21. století*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. ISBN 978-80-7331-314-2.

socio-kulturní události a nemusí být za hranicemi daného teritoria zcela srozumitelné. Často se také stává, že v reakci na jedno zajímavé téma či událost vznikne takové množství snímků, že i když jsou mezi nimi beze sporu kvalitní díla, není možné pro všechny najít potřebný prostor. Je tedy důležité být originální a sledovat aktuální dění ve filmovém i kulturním průmyslu obecně.

Už ve vývoji se samozřejmě také objevují rozdíly v jednotlivých žánrech, které v této práci dosud nezazněly. Primárně, stejně jako u celovečerních filmů, rozdělujeme žánry na dokumentární, animované, experimentální a hrané. Rozdíl mezi nimi je v něčem absolutní a v jiných aspektech naopak velmi přehlednutelný. Těmi největšími specifiky ve vývoji a výrobě jsou rozdílné technologické postupy a časové požadavky v různých fázích projektu. Ale v důsledku se tyto difference neliší od rozdílů u vývoje či výroby celovečerních filmů.

4.1 Financování

Druhým cílem vývoje, jak už jsem zmínila výše, je zpracování finančního plánu a následné zafinancování projektu. Producent má samozřejmě několik možností, jak k tomuto bodu přistoupit. Jako první se obrací na lokální zdroje a fondy (viz výše SFK, ČT nebo regionální fondy³³). Získání podpory tuzemského filmového fondu či televize dodá producentovi daleko lepší pozici pro vyjednávání s dalšími případnými partnery, ať už ze soukromého sektoru či ze zahraničních zdrojů. Při vyjednávání je to jakási značka kvality a záruka realizovatelnosti projektu, což jsou velmi žádané parametry.

Dalším způsobem zajištění finančního plánu je forma partnerství, barter či interní plnění. Velmi často je tento způsob spolupráce spojen s půjčovnými kamerové či zvukové techniky nebo s postprodukčními pracovišti. Tato forma spolupráce je u krátkých filmů velmi obvyklá i proto, že se většinou jedná o třetinové požadavky než u celovečerních snímků a nepředstavují pro danou firmu tak velkou zátěž. Zároveň může náš partner takovou spoluprací vnímat jako investici do budoucna a podporu talentů, kteří mu v dalších letech s trochou naděje přinesou výnosnější projekty.

³³ Prague Film Fund, Jihomoravský Filmový Nadační Fond, Dotační program na podporu audiovizuální tvorby ve Zlínském kraji a další

U celovečerních filmů je častou metodou financování také podpora formou předkoupení práv televizní stanicí či minimální garance od distributora. To u krátkého filmu, zejména v českých podmínkách, neplatí. Nejen, že tu prakticky neexistuje žádný distributor, který by se krátkými filmy dlouhodobě zabýval, ale není tu ani žádná televize, která by měla zájem práva předkoupit.

Další možností financování filmů bývá reklama či product placement³⁴. I u této varianty však platí, že krátké filmy nejsou pro případné sponzory příliš atraktivní. To zejména kvůli omezené distribuci. Samozřejmě ale existují i výjimky, ke kterým se nejčastěji uchylují firmy dlouhodobě působící jako partneři filmových a kulturních akcí - např. Nesspreso a Nesspreso Talents v rámci KVIFF nebo bankovní instituce a další korporáty.

Naplněním finančního plánu pak může být i zázemí filmové školy či finanční výhra z festivalů. Školní projekty mohou nejčastěji operovat s dramaturgickým zázemím v období vývoje, určitou finanční částkou na výrobu, interním plněním formou poskytnuté techniky či postprodukčních pracovišť a případně také podporu instituce v době distribuce. Zde je však na místě doplnit, že u čistě studentských filmů je producentem i vlastníkem filmu školní instituce. Pokud je ale školní film koprodukován a škola se stane jen minoritním koproducentem, musíme jako producenti počítat s tím, že si stále bude nárokovat poměrně přísně stanovená práva s filmem operovat.

4.2 Zahraniční koprodukce

V návaznosti na předchozí kapitolu je určitě vhodné uvést i další způsob zafinancování projektu - zahraniční zdroje a ptažmo s nimi i možnou koprodukci. I když se v českých podmínkách jedná spíše o vyjímečnou formu financování krátkých filmů, několik koprodukčních krátkomerážních projektů s českým podílem i tak vzniklo (Kdo je kdo v mykologii - rež. Marie Dvořáková/ Negativ, Atlantida, 2003 - rež. Michal Blaško/ VŠMU) či v současné době vzniká. Důležitým aspektem je zde postoj SFK, který nejenže pravidelně podporuje majoritně postavené koprodukční projekty (Vodník - rež. Jakub Kouřil/ Negativ, Pokoj u jezera - rež. Olmo Omerzu/

³⁴ Umístění konkrétního produktu do filmu nebo seriálu za účelem jeho zviditelnění. *Product placement* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/slovník-a-mediatypy/slovník/klicova-slova/product-placement/>

Endorfilm, Božské jiskry - rež. Vít Poláček/ Background Films, Figurat - rež. Jan Vejnar/ Silk Films), ale umožňuje podporu i krátkometrážních minoritních koprodukcí.³⁵

Není myslím nutným úkolem této práce vyjmenovat všechny možnosti zahraničního financování pro krátké filmy, jelikož pravidla se v každé jednotlivé zemi většinou zásadně liší. Pro evropské projekty je pak společnou možností financování mezinárodního vývoje program MEDIA. Ten je součástí programu Kreativní Evropa a je zaměřen na zvyšování konkurenceschopnosti a oběhu evropských děl na mezinárodním audiovizuálním trhu. Podporuje scénářistickou a producentskou přípravu projektů a i když nepodporuje krátkometrážní snímky samostatně, je možné na ně získat dotaci v rámci žádosti MEDIA Slate³⁶. Jedná se o žádost složenou z 3–5 celovečerních projektů, ke kterým je nepovinně od roku 2017 možno přidat i jeden krátký film začínajícího autora. Omezení stopáže je dáno hranicí 20 minut a finanční částka, kterou můžeme na jeho výrobu takto získat se pohybuje v maximální výši 250 000 Kč (10 000 EUR). Víceméně jediným českým krátkým film, který byl takto podpořen je Vodník produkovaný pod hlavičkou společností Negativ.³⁷ Zde bych ještě ráda doplnila, že MEDIA Slate je určena již etablovaným středně velkým produkčním společnostem, které mají dostatečnou kapacitu vyvíjet několik projektů současně a není tak vhodná pro samostatné začínající producenty.

4.3 Workshopy a prezentace

V této fázi by měl producent vypracovat vhodné materiály, které budou sloužit k prezentaci daného projektu. Jelikož se pohybujeme stále v období vývoje, bude se jednat o principy B2B marketingu. Znamená to, že výsledné materiály budou určeny na mezinárodní koprodukční fóra a prezentace, kde hledáme naše potencinální partnery. Nejčastěji potřebujeme oslovit koproducenty, distributory či sales agenty. Ať už je náš projekt v jakékoli fázi, doprovodné materiály musejí být jasně srozumitelné a výstižné. Na každý typ prezentace se také hodí trochu jiné materiály -

³⁵ *Dlouhodobá koncepce 2017 - 2022* [online]. Státní fond kinematografie [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/DK_A5_FIN_online_kor5_FIN.pdf

³⁶ *Podpora vývoje - projektové soubory* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.mediadeskcz.eu/funding/detail/337>

³⁷ *Development - dříve podpořené projekty* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.mediadeskcz.eu/project/detail/1?year=2017>

je proto dobré sledovat konkrétní podmínky a ujasnit si, co přesně od daného setkání očekáváme.

Asi nejtablovanějším programem v kontextu českého filmového prostředí je Midpoint. Jeho aktivity jsou propojeny s filmovými školami, mezinárodními festivaly a dramaturgy z celého světa. Primárně se samozřejmě soustředí na celovečerní projekty, ale jednou ročně vyhlašuje výzvu i pro krátkometrážní hrané filmy v rámci Midpoint Shorts³⁸. Jedná se o intenzivní rezidenční workshop, který je zaměřený zejména na práci se scénářem a probíhá ve dvou týdeních blocích v rozmezí cca šesti měsíců. Účast je vyžadována ideálně od režiséra, scénáristy i producenta filmu a měla by nám pomoci nejen individuálními konzultacemi s filmovými odborníky, ale i skupinovou práci nad prezentací našeho projektu a jeho dalších aspektech.

Zcela novou příležitostí, kde v ČR můžeme připravovaný film prezentovat, je IF/Then Short Pitch!³⁹. Jedná se o spolupráci East Doc Platform s Filmovým institutem Tribeca⁴⁰ a s tím spojená podpora autorů krátkých dokumentárních projektů. Poprvé (v roce 2018) se tak ve střední Evropě uskutečnila prezentace krátkých filmů ze střední a východní Evropy. Nejlepší prezentovaný projekt získá finanční obnos okolo 500 000 Kč na dokončení svého filmu a podporu distribuční platformy IF/Then.⁴¹

Jako třetí příklad bych ráda uvedla Visegrad animation forum Třeboň, které se koná v rámci Mezinárodního festivalu animovaného filmu Anifilm. Jedná se o největší událost v kontextu animačního průmyslu ve střední a východní Evropě, což je ideální příležitostí k nalezení nových kontaktů a případných partnerů. Samotnému pitching fóru předchází individuální konzultace s profesionály, což může našemu projektu i samotné prezentaci také výrazně pomoci. Fóra se mohou zúčastnit krátkometrážní filmy se stopáží do dvaceti minut. Výherce získá finanční odměnu ve výši cca 50 000

³⁸ MIDPOINT Shorts 2018 [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.midpoint-center.eu/programs/180-midpoint-shorts-2018>

³⁹ IF/Then [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: https://tribecafilminstitute.org/programs/detail/if_then_short_documentary_program

⁴⁰ IF/Then Short Documentary Program - Information & Eligibility [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: https://tribecafilminstitute.org/pages/if_then_short_documentary_program_news

⁴¹ East Doc Platform - O projektu [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://dokweb.net/aktivity/east-doc-platform/2017/o-projektu>

Kč (2 000 EUR) a zároveň postupuje k účasti na prestižním Cartoon Forum ve Francii.

Ze zahraničních pitching akcí, workshopů a dalších prezentací bych ráda zmínila dvě, které jsou v rámci evropského teritoria pravděpodobně nejdůležitější. Pokud vyvíjíme a nebo i hledáme látku vhodnou k evropské koprodukcii, určitě bychom tyto dvě akce neměli opomenout. Prvním z nich je Euro Connection - trh pro krátké evropské filmy, které hledají vhodného koproducenta. Tento pitching se koná v rámci největšího festivalu krátkometrážních filmů v Clermont-Ferrand, kterého se účastní přední filmoví producenti, distributoři, sales agenti nebo zástupci televizních stanic či národních fondů. Každoročně se zde představí patnáct filmů, které po samotné prezentaci čeká neformální setkání s filmovými profesionály a následně one to one schůzky s případnými partnery. Českého zástupce na toto koprodukční fórum doporučuje každoročně ČFC - v minulých ročnících se byly takto vybrány filmy Pokoj u Jezera rež. Olmo Omerzu (Endorfilm) nebo Vodník rež. Jakuba Kouřila (Negativ).

Druhým je European Short Pitch v Polsku, který kombinuje koprodukční fórum s rezidenčním workshopem zaměřeným na práci se scénářem. Obě části se konají s tří měsíčním rozestupem a celý vývoj scénáře je zakončen pitchingem před filmovými profesionály. I když je tento workshop určitě menší než Clermont-Ferrand, jeho velkou výhodou je dlouhodobá dramaturgická podpora, kterou našemu projektu může poskytnout. Českým zástupcem na tomto workshopu byl v roce 2017 film Figurant rež. Jan Vejnar (Silk films).

Na všechny výše zmíněné akce a workshopy lze získat finanční příspěvek formou stipendia od Asociace producentů v audiovizii.

4.4 Specifika výroby

Způsob výroby krátkometrážních filmů se příliš neliší od výroby těch celovečerních. Přeci jen se do jisté míry jedná o standardizované postupy, které není třeba kvůli kratší stopáži měnit. Velkorysost výroby je samozřejmě přímo uměrná s možnostmi našeho rozpočtu a podle tohoto parametru se musíme v této fázi nejčastěji rozhodovat. Téměř jediným bodem, kde se bude krátký film odlišovat, je výška hereckých i tvůrčích honorářů a časový harmonogram.

K honorářům je myslím vhodné doplnit, že se v rámci krátkých filmů nikdy nevyrovnají podmínkám u celovečerního natáčení (ani jejich poměrné části). U harmonogramu můžeme předpokládat, že se bude pohybovat v širším časovém rozpětí, neboť nás do výroby nenutí tak silné závazky jako u celovečerních projektů (finance, závazky vůči partnerům). Zároveň si můžeme dovolit být pečlivější v bezprostředních přípravách natáčení - můžeme věnovat čas zpracování podrobného technického scénáře, moodboardů, storyboardů či technickým obhlídkám. Je to návyk, který bychom si ideálně měli přenést i do výroby celovečerních filmů a standardizovat ho.

5. DISTRIBUCE

Distribuce krátkometrážního filmu nemá, alespoň v českém prostředí, žádná zavedená pravidla a postupy a je tak často velmi obtížné film cílovému divákovi vůbec zprostředkovat. Je to naprosto odlišná práce, která je velmi vzdálená té, jakou známe z klasické distribuce celovečerních snímků. Níže popíšu několik možných cest, které se však vždy odvíjí od konkrétního typu a žánru filmu. Stejně jako u artových filmů, i zde se možnosti daného filmu násobí úspěchem na festivalech, vhodnou propagací a znalostí cílové divácké skupiny.

5.1 Distribuční a propagační materiály

Nároky na materiály potřebné pro vhodnou propagaci a distribuci krátkometrážního filmu jsou víceméně stejné jako u filmů celovečerních. I když charakter distribuce se u obou typů filmů velmi liší, mechanismy prezentace zůstávají podobné. Veškeré doprovodné materiály bychom měli vyrobit ideálně ve spolupráci se sales agentem či distributorem a to ve všech vhodných jazykových mutacích. Nezbytnými přílohami k samotnému filmu jsou - screener, synopse, logline, presskit, plakát, trailer, stills a samozřejmě projekční soubor (ideálně DCP, případně soubor ke stažení z internetového úložiště).

5.2 Filmové festivaly a festivalová strategie

Jak už bylo zmíněno výše, festivalovou strategií bychom si měli alespoň v základních bodech naplánovat již v samotném vývoji projektu. U krátkometrážních filmů jsou právě festivaly většinou naší nejvyšší prioritou a na správné festivalové premiéře či strategii může záviset celý náš případný úspěch. Je velmi důležité se ve velkém množství filmových festivalů zorientovat a začít s nimi komunikovat ve správný čas. V nastavení celého postupu i strategie nám může pomoci ČFC nebo samozřejmě také distributor a sales agent (to ale není v českých podmínkách zvykem). Důležitými parametry, které budou filmové festivaly vždy zajímat, je rok výroby našeho filmu, jeho stopáž, žánr, premiérový status (nebo případně festivalová historie) a samozřejmě propagační materiály - především synopse a screener. Parametry, které by naopak měly zajímat nás, jsou postavení daného festivalu v rámci filmového

průmyslu, jeho programový charakter a případné vazby na další festivaly či filmová ocenění.

Filmové festivaly v českých krajích jsou krátkým filmům poměrně velmi otevřené. Téměř každý větší festival má ve svém programu sekci, která se ať už soutěžně či nesoutěžně krátkometrážní tvorbě věnuje. Ze všech bych vyjmenovala KVIFF, MFDF Jihlava⁴², Finále Plzeň, LFŠ⁴³, Jeden svět, Zlín Film Festival nebo Mezipatra. Jsou to festivaly zaměřené na hranou, dokumentární i animovanou tvorbu a je důležité, že krátkometrážní tvorbu neopomíjí. Dále najdeme na české scéně i menší festivaly, které se věnují pouze krátkým filmům (Anifilm, Brněnská 16, Ostrava kamera Oko a dále festivaly spojené s příslušnými filmovými školami jako Recfest, Famufest nebo Mezinárodní festival studentských filmů Písek). Nejvýznamnějším z nich je Festival krátkých filmů v Praze⁴⁴, který funguje již od roku 2005 a má stejné personální zázemí jako KVIFF. Prague shorts ve svém programu uvádí v premiéře české i zahraniční filmy a nebo i takové, které již zaznamenaly úspěch na prestižních filmových festivalech. Vše je samozřejmě uvedeno v několika sekcích - těmi hlavními je mezinárodní a národní soutěž. Porotu obou sekcí tvoří zpravidla zahraniční filmoví profesionálové z řad producentů, režisérů či dramaturgů.

5.3 Kino

Z klasických distributorů, kteří se podílejí na skladbě programů českých kin, se s krátkými filmy téměř výhradně snaží pracovat Asociace českých filmových klubů.⁴⁵ V minulosti například distribuovali pásmo dvou úspěšných bakalářských filmů - Bába (FAMU, 2008, 22') Zuzany Špidlové, který vyhrál hlavní cenu sekce Cinéfondation v Cannes, a Druhé dějství (FAMU, 2008, 43') režiséra Olma Omerzu, který také zaznamenal úspěch na několika mezinárodních festivalech. Toto pásmo s výslednou stopáží 64 minut pak bylo distribuováno stejně jako klasický celovečerní film. Podobným způsobem se AČFK rozhodlo uvést kultovní film Cesta na měsíc (Georges Méliès, 1902, 13'), který opět uvedlo do distribuce v bloku spolu s dalším filmem, tentokrát s dokumentem Podivuhodná cesta (France 3 a Lobster Films, 2011,

⁴² Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava

⁴³ Letní filmová škola Uherské Hradiště

⁴⁴ dále jen jako Prague Shorts

⁴⁵ dále jen AČFK

60'), jenž na krátký film navazuje a popisuje jeho vznik. AČFK se do svého portfolia snaží zařazovat krátké filmy také formou předfilmů. Například v roce 2016 a 2017 společně s podporou iShorts (viz níže) při distribuci svých titulů nabízela dohromady s celovečerním filmem vždy jeden konkrétně vybraný tématicky laděný studentský film a až samotný kinař se pak mohl podle svých preferencí a znalosti svého publika rozhodnout, zda předfilm uvede nebo ne. Byly takto, kromě jiného, uvedeny tituly Eva Nová s předfilmem Spolu (FAMU, 2015, 7') Damiána Vondráška, maďarský film Líza, liščí víla s animovaným předfilmem Mythopolis (FAMU, 2013, 11') od Alexandry Hetmerové nebo celovečerní animovaná pohádka Kluk ve světě přišer doplněná o další film pro děti Malý Cousteau (FAMU, 2013, 8') Jakuba Kouřila.

Se způsobem prezentování krátkých filmů formou předfilmů pracují v některých ojedinělých případech i samotní kinaři. Takovou světlou výjimkou jsou pražské Bio Oko a kino Aero, oboje z distribuční společnosti Aerofilms, která se snaží zařazovat do programů kin, namísto reklam, krátké originální snímky. Výběr je však většinou omezený na co nejkratší stopáž, maximálně do 10 minut. Spíše ojediněle můžeme několik projekcí věnovaných krátkým filmům najít i v programu kina Ponrepo formou pásma krátkých filmů na určité téma.

Dalším způsobem, jak dostat krátké filmy na plátna kin, jsou samostatné komponované večery. Organizování takové formy distribuce se v ČR věnuje několik sdružení či ho berou do rukou samotní producenti. Asi nejvíce etablovanou platformou je nezisková organizace iShorts., jejichž hlavní aktivitou je pravidelné pořádání projekcí krátkých filmů v různých městech po celé ČR. Krátké filmy sestavují do tématických, kurátorsky sestavených pásem a doplňují je o diskuze s tvůrci. Ve spojení s vhodnou propagací, dlouhodobým fungováním (první večer proběhl roku 2005) projektu a tím pádem i vybudovanou diváckou základnou nejsou při jejich projekcích výjimkou vyprodané kinosály. Okrajově, vedle pořádání vzdělávacích programů, se promítání krátkých filmů věnuje například i Free Cinema nebo nezisková organizace Krutón Filipa Kršiaka, kteří uvedli pásmo pěti animovaných filmů True Love⁴⁶. Ti se kromě kin orientují také na site specific projekce, což znamená, že projekce situují například do starých továren, hal, nádraží či letních kin. Tím zvyšují atraktivitu celé akce i divácký zájem.

⁴⁶ TRUE LOVE [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.krutonfilm.cz/truelove.html>

Příkladem, kdy se k distribuci vlastního snímku rozhodne samotný producent, je společný počin filmů Bo Hai (2017, 24') a Malá (2017, 10'). Stojí za ním producenti Karolína Pojarová a Jan Syrůček, kteří se rozhodli projekt pojmout jako komponované večery laděné do vietnamské tematiky, doplněné hudbou, občerstvením a dalším programem. To vše jako již zmíněné site specific projekce.

Poslední tři zmíněné projekty podpořil ve výzvě Distribučních projektů - práce s publikem SFK.

5.4 Internetové platformy

Směřování distribuce na internet potažmo na portály poskytující různé formy služeb VOD je poměrně rozšířeným trendem. Českou scénu internetové distribuce představuje prozatím poměrně malé množství portálů a stále se, v porovnání s kinem, jedná o minoritní způsob distribuce. VOD nabídku v rámci místního teritoria tvoří, ať už jsou to služby VOD (výnosy za shlédnutí jednotlivého titulu), SVOD (výnosy z předplatného), TVOD (výnosy z půjčovního na určitý časový úsek), EST (výnosy z prodeje jednotlivého titulu), AVOD (výnosy z reklamy) nebo jejich vzájemné mutace, následující subjekty - Aerovod, DAFilms.cz, Aniont.com, Alza Premium, Voyo TV, Horizon Go, Banaxi, OBBOD, iTunes, Google Play, Netflix, Amazon Prime, O2 TV, HBO GO, YouTube, Prima Play, Stream.cz, Playtvak.cz. Jejich portfolia jsou velmi různorodá a často v nich ani nenajdeme český obsah.

Krátkým filmům se z výše uvedených věnuje primárně pouze Aniont.com, což je platforma úzce spojená s filmovým festivalem animovaného filmu Anifilm, která se snaží o podporu distribuce krátkých animovaných filmů. Projekt má několik partnerů z řad zahraničních festivalů a zároveň je podpořen SFK. Je však na začátku svého fungování a jeho dosah tedy není zatím nijak výrazný. Okrajově nabízí ve svém portfoliu krátkometrážní filmy i portál DAFilms.cz. Ten je projektem sítě předních evropských dokumentárních filmových festivalů Doc Allinace a logicky se tím pádem soustředí především na žánr dokumentu. Ojediněle však ve své nabídce uvede i hrané či experimentální filmy. Nabídka krátkých filmů na DAFilms.cz vzniká ve spolupráci s FAMU a drtivou většinu obsahu tvoří studentská cvičení.

DAFilms.cz a Aniont.com se od ostatních poskytovatelů liší i v několika dalších aspektech. Primárně nejsou založeny jako business modely, ale soustředí se na festivalové filmy, které nabízí s přidanou hodnotou kurátorského vedení a dalších doprovodných akcí i mimo online prostředí.⁴⁷ Je snad jen otázkou času, kdy do svého portfolia zařadí krátkometrážní filmy i jím podobné portály jako je například Aerovod.

Nabídku krátkých filmů samozřejmě najdeme i na zahraničních portálech jako iTunes nebo Amazon Prime, ti nabízejí filmy předvybrané filmovými festivaly či nominované snímky na různá prestižní ocenění. Pro český film je však poměrně drahé se do jejich videotéky dostat. Portály vyžadují výrobu speciálního balíku všech podkladů včetně speciálního exportu samotného filmu a to vše samozřejmě ideálně v co nejvíce jazykových verzích. Náklady na výrobu zmíněných podkladů se pohybují okolo 10 000 Kč. Je tedy na našem zvážení s přihlédnutím na typ našeho snímku, zda se nám taková investice vyplatí. Další možností, jak náš film distribuovat pomocí internetu, jsou menší zahraniční VOD poskytovatelé, kteří nebudou vyžadovat speciální exporty a naše výdaje se tím omezí pouze na výrobu dané jazykové mutace.

Výnosy z prodeje či půjčování filmů prostřednictvím služeb VOD a jím podobných jsou zpravidla děleny v poměru 70/30 ve prospěch producenta (či jeho zástupce) s tím, že náklady související s umístěním titulu na daný portál (výroba doprovodných materiálů či překlad titulků) hradí taktéž strana producenta.

Internet stojí zpravidla na konci distribuční strategie, ale i tak je třeba vždy jednat korektně a v souladu s našimi ostatními partnery a koproducenty. Obecně se však pravidla týkající se holdbacků a teritorií začínají pomalu stírat a zejména u krátkých filmů se v mnoha případech vyplatí kombinovat modely online a offline uvedení - tzv. day and day release, kterým můžeme docílit maximalizace oslovení naší cílové skupiny.

⁴⁷ TABAKOV Diana, Přednáška a následné Q&A v rámci semináře Petra Szczepanika na téma VOD platformy, FF UK 12. 12. 2017

5.5 Prodej

Případný prodej krátkometrážních filmů ve většině případů probíhá až ve fázi distribuce a nikoli jako předkoupení práv ještě ve vývoji. Producent si tedy musí sám nastavit alespoň základní strategii a buď se o film starat v této fázi sám, nebo najít vhodného partnera. V českém prostředí většinou dochází k dialogu napřímo, ale obchodování v zahraničí bez osobních kontaktů je poměrně složité a je tak na místě spojení s vhodným sales agentem či distributorem. V českém průmyslu zatím ani žádní sales agenti nebo distributoři, kteří by se věnovali filmům krátkého formátu nefigurují. Důvod je poměrně jednoduchý, neměli by se z čeho uživit. Zcela logickým nákupčím vysílacích práv k českým krátkým filmům jsou lokální televize. ČT ani žádná další stanice působící na území ČR však akvizice krátkého filmu nedělá a jak už bylo zmíněno výše, distribuční či VOD práva v podstatě nemá kdo koupit. Jedinou možností, která nám zbývá, je najít si partnera v zahraničí.

Hledat bychom měli především podle typu našeho filmu. Prodejci mají poměrně logicky největší zájem o snímky s komerčním potenciálem. Ten představují zejména filmy pro děti, komedie nebo čistě žánrové filmy jako horory a sci-fi. Ale ani artové či autorské filmy nemají dveře zcela zavřené. Jen se u těchto filmů klade větší důraz na úspěch z mezinárodních festivalů či filmových ocenění. Pokud se s vybraným sales agentem domluvíme na spolupráci a podepíšeme smlouvu, přijme náš film do svého portfolia zpravidla zadarmo, ale z výsledného prodeje si bude odečítat svá procenta - ty se obvykle pohybují v rozmezí 15 - 30%. Smlouva by také měla stanovit, jaká teritoria sales agentovi svěřujeme a jaký typ práv má k dispozici. Obvykle nám však daná firma spravuje práva pro kina, televizi i internet a určuje kolik je minimální a maximální cena prodeje pro daný typ a teritorium. Zároveň by ve smlouvě měla být zmíněna dohoda ohledně úhrady nákladů a dodání propagačních materiálů a distribučních kopií - ty většinou vyrábí a dodává na své náklady producent.

5.6 Rentabilita

V České Republice neexistuje žádný trh s krátkometrážní tvorbou a možné výnosy z omezené tuzemské distribuce a zahraničí určitě nedosáhnou takových částek, aby

byly dlouhodobě výdělečné. Dovolím si tvrdit, že v českém prostředí není možné existovat a uživit se pouze z produkce krátkých filmů.

Pokud však nebudeme mluvit o rentabilitě čistě finanční, může být naše výsledné obohacení překvapivě velké. Symbolický kapitál nám může přinést úspěch snímku na filmových festivalech, jeho dobré hodnocení filmovými kritiky či získání prestižních cen. Do dalšího projektu tak budeme vstupovat nejen nabytí zkušenostmi, ale i v daleko lepší pozici oproti okolní konkurenci.

6. Závěr

Krátkometrážní filmy budou v rámci filmového průmyslu vždy tvořit pouze minoritní součást celku, které však dodává důležitost její kontext. Krátké filmy jsou nejčastěji spojovány s tvorbou začínajících tvůrců nebo experimenty již etablovaných režisérů, což může být pro kinematografii jako celek velmi zajímavé a přínosné. Právě o stavu české kinematografie se stále častěji mluví jako o problémovém či dokonce kritickém. Uvolněnost a větší flexibilita krátkých filmů by ke zlepšení celé situace mohla přispět.

Pokud produkci krátkých filmů pojmenujeme jako investici do budoucna a nástroj pro kultivaci kulturního prostředí, je velmi potřebné, aby ji takto také podporovali a vnímali klíčové instituce. Víceméně neexistuje divácký návyk (ať už televizního či kino diváka) pro sledování krátkých filmů. Není to, dle mého názoru, vina nedostatečného zájmu veřejnosti, ale špatného či nedůsledného přístupu veřejnoprávní televize, klíčových distribučních společností, kin a dalších subjektů působícími ve filmovém průmyslu k propagaci krátkých filmů.

Zároveň by kvalitě krátkometrážní tvorby velice pomohla větší důslednost ve vývoji, důkladná práce na scénáři a dostatečný čas na financování, kvalitní přípravy natáčení i nastavení vhodných strategií v distribuci. To je v prostředí, kde většina krátkých filmů vzniká pod záštitou školních institucí, poněkud složité. Avšak to je přesně úkolem producentů - docílit lepších podmínek alespoň u několika málo filmů vznikajících v profesionálních či poloprofesionálních podmínkách.

Věřím, že větší pozornost a důslednost věnovaná krátkometrážní tvorbě by mohla české kinematografii i nastupující generaci autorů přinést potřebnou naději a dodat zkušenosti, aby mohli obstát i v mezinárodním srovnání.

SOUPIS ZDROJŮ, POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Literatura

ARONSON, Linda. Scénář pro 21. století. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. ISBN 978-80-7331-314-2.

Přednášky a konference

TABAKOV Diana, Přednáška a následné Q&A v rámci semináře Petra Szczepanika na téma VOD platformy, FF UK 12. 12. 2017

Odborná periodika

BLÁHOVÁ, Jindřiška. Do kráťasů!. Respekt [online]. Economia v Praze, 2016(16) [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/16/do-kratasu?issuelid=100083>

TESAŘ, Antonín. Mladá generace film nespasí: rozhovor s Petrem Szczepanikem. A2 [online]. V Praze, 2016(16) [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2016/16/mlada-generace-film-nespasi>

Rozhovor s Karlem Spěšným. Novinky.cz [online]. 2014 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/324711-kratke-filmy-toci-ve-svete-mladi-i-mistri.html>

Z VOD se stal životaschopný byznys: Rozhovor s Ondřejem Kulhánkem. ILUMINACE [online]. 2017, 29(106), 105-113 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.iluminace.cz/images/obsah/Rozhovor_Kulhanek_2_2017.pdf

Další použité prameny

Zákon 273/1993 Sb. o podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, poslední změna

281/2009 Sb [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t0510_00.htm

Výzva k podávání žádostí o podporu kinematografie – Výroba krátkometrážního hraného filmu s majoritní českou účastí [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/vyzvy/2017/cerven2017/2017-2-5-18/2017-2-5-18%20Vyroba%20kratkometrazniho%20hraneho%20filmu%20s%20majoritni%20ceskou%20ucasti.pdf>

Statut ceny Magnesia [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.filmovaakademie.cz/cz/2017/statut-cena-magnesia-2017>

91ST ACADEMY AWARDS SPECIAL RULES FOR THE SHORT FILM AWARDS [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.oscars.org/sites/oscars/files/91aa_short_films.pdf

Zákon 496/2012 Sb. ze dne 26. října 2012 o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi) [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/zakon%20design.pdf>

Státní fond kinematografie Dlouhodobá koncepce 2014-2019 [online]. Státní fond kinematografie [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/dlouhodob%C3%A1%20koncepce%20final%20design.pdf>

Dlouhodobá koncepce 2017 - 2022 [online]. Státní fond kinematografie [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://fondkinematografie.cz/assets/media/files/legislativa/DK_A5_FIN_online_kor5_FIN.pdf

Zákon České národní rady o České televizi [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=483&r=1991>

Tři premiéry krátkých filmů, s Mišíkem, Vagnerovou i Kotkem, nabídne v pátek večer ČT2 [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7845>

Emailová konverzace s Vítězslavem Chovancem z měsíce května 2018

Podmínky soutěže Short Stream [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: https://www.stream.cz/static/userweb/pdf/shortstream_podminky_2016.pdf

Výsledky soutěže Short Stream [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/shortstream>

SZCZEPANIK, Petr, Johana KOTIŠOVÁ, Jakub MACEK, Jan MOTAL a Eva PJAJČÍKOVÁ. Studie vývoje českého hraného kinematografického díla [online]. V Praze: Petr Szczepanik a kol., Státní fond kinematografie, 2015 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://fondkinematografie.cz/assets/media/publikace/studie_vyvoj_hrany_final.pdf

webové stránky

<http://fondkinematografie.cz>

<http://www.filmcenter.cz/>

<http://www.ceskatelevize.cz>

<http://www.psp.cz/>

<https://www.mediaguru.cz>

<https://www.mediadeskcz.eu>

<http://www.midpoint-center.eu>

<http://www.filmovakritika.cz/>

<http://www.anifilm.cz/>

<https://tribecafilminstitute.org>

<https://dokweb.net>

<http://www.ufd.cz/>

<http://www.freecinema.cz/>

<http://www.krutonfilm.cz>

<https://www.imdb.com/>

<http://www.cannescourtmetrage.com/>

<http://www.sundance.org/>

<https://www.berlinale.de/>

<https://clermont-filmfest.org/en/>
<https://www.pardo.ch/>
<https://www.tribecafilm.com/>
www.quinzaine-realisateurs.com/
<http://www.pragueshorts.com/>
<http://www.oscars.org/>
<http://www.nisimasa.com>
<http://aniont.com/>